Test Booklet Code & Serial No. **C**

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-III
PHILOSOPHY

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....

(Name) ....

2. (Signature) ....

(Name) ....

Seat No. [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....

(In words)

OMR Sheet No. [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

(To be filled by the Candidate)

JAN - 12318

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Number of Pages in this Booklet : **40** Number of Questions in this Booklet : **75**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **75** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
12. **There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
   (*ii*) **पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. **फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
11. **कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
12. **चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

PHILOSOPHY

Paper III

दर्शनशास्त्र

प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Note : This Question Paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. The view that moral obligation is based on sentiments is advocated by :

(A) Kant

(B) Aristotle

(C) Plato

(D) Hume

2. Retributive theories of punishment is based on ....

(A) Use

(B) Fairness

(C) Equality

(D) Mercy

1. नैतिक उत्तरदायित्व भावनेवर आधारित आहे या दृष्टिकोनाचा पुरस्कार .... ने केला आहे.

(A) कांट

(B) ॲरिस्टॉटल

(C) प्लेटो

(D) ह्यूम

2. शिक्षेच्या प्रतिशोधात्मक उपपत्ती .... वर आधारित आहेत.

(A) उपयोग

(B) रास्तपणा

(C) समता

(D) दया

3. Moral responsibility is based on :

(A) Causal agency

(B) Free agency

(C) Meritorious agency

(D) Social agency

3. नैतिक जबाबदारी .... वर आधारित असते.

(A) कारणात्मक करतेपणा

(B) स्वतंत्र करतेपणा

(C) गुणात्मक करतेपणा

(D) सामाजिक करतेपणा

4. The concept of good is primary for the :

(A) Libertarian approach

(B) Contractarian approach

(C) Teleological approach

(D) Deontological approach

4. शिव ही संकल्पना .... साठी प्राथमिक आहे.

(A) स्वातंत्र्यवादी दृष्टिकोना

(B) कराराधिष्ठित दृष्टिकोना

(C) प्रयोजनवादी दृष्टिकोना

(D) कर्तव्यवादी दृष्टिकोना

5. According to Aristotle, virtues are ....

(A) Ideas of reason

(B) Skills of habit

(C) Traits of personality

(D) Dispositions of character

5. ॲरिस्टॉटलच्या मते सद्गुण म्हणजे :

(A) बुद्धिजन्य कल्पना

(B) सवयीतून आलेली कौशल्ये

(C) व्यक्तिमत्त्वाचे विशेष गुण

(D) चारित्र्याच्या प्रवृत्ती

6. Identify the *correct* pairs :

(*i*) Nyāya-Paratahprāmanyavāda

(*ii*) Buddhists-Svatahprāmānya-vāda

(*iii*) Mīmāṁsā-Paratahprāmanyavāda

(*iv*) Sāṁkhya-Svatahprāmānya-vāda

Options :

(A) (*i*) and (*ii*)

(B) (*i*) and (*iii*)

(C) (*i*) and (*iv*)

(D) (*ii*) and (*iii*)

6. **अचूक** जोड्या ओळखा :

(*i*) न्याय–परत:प्रामाण्यवाद

(*ii*) बौद्ध–स्वत:प्रामाण्यवाद

(*iii*) मीमांसा–परत:प्रामाण्यवाद

(*iv*) सांख्य–स्वत:प्रामाण्यवाद

पर्याय :

(A) (*i*) आणि (*ii*)

(B) (*i*) आणि (*iii*)

(C) (*i*) आणि (*iv*)

(D) (*ii*) आणि (*iii*)

7. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Social Disparity

(*b*) Human Rights

(*c*) Utilitarianism

(*d*) Deontological moral theory

List II

(1) Disproportion

(2) Universality

(3) Maximum hapiness

(4) Duty for duty's sake

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(1)	(4)	(3)	(2)
(C)	(4)	(2)	(3)	(1)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

7. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) सामाजिक असमानता

(*b*) मानवी हक्क

(*c*) उपयुक्ततावाद

(*d*) नीतीची कर्तव्यवादी उपपत्ती

सूची II

(1) प्रमाणव्यस्तता

(2) सार्वत्रिकता

(3) अधिकाधिक आनंद

(4) कर्तव्यासाठी कर्तव्य

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(1)	(4)	(3)	(2)
(C)	(4)	(2)	(3)	(1)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

8. 'In a Different Voice' was authorised by :
   (A) Carol Gilligan
   (B) J.S. Mill
   (C) Simone De Beauvoir
   (D) Mary Wollstonecraft

9. Who was an ethical non-naturalist ?
   (A) Moore
   (B) J.S. Mill
   (C) Kant
   (D) Gandhi

10. What do you mean by moral subjectivism ?
   (A) Individual views on morality
   (B) Society's views on morality
   (C) People's attitudes and opinions
   (D) None of the above

8. .... यांनी 'इन अ डिफरन्ट वॉइस' लिहिले आहे.
   (A) कॅरल गिलीगन
   (B) जे.एस. मिल्ल
   (C) सिमोन द बीवोअर
   (D) मेरी वोलस्टोनक्राफ्ट

9. नैतिक न-नैसर्गिकवादी कोण होता ?
   (A) मूर
   (B) जे.एस. मिल्ल
   (C) कांट
   (D) गांधी

10. नैतिक विषयीवाद म्हणजे काय ?
   (A) नीतीवरील वैयक्तिक दृष्टिकोण
   (B) नीतीवरील समाजाची मते
   (C) लोकांच्या अभिवृत्ती व मते
   (D) वरीलपैकी काहीही नाही

11. Utilitarianism is a .... ethical theory.

(A) Teleological

(B) Deontological

(C) Emotivist

(D) Naturalist

12. "All that glitters is not gold" is a .... type of proposition.

(A) E

(B) A

(C) I

(D) O

11. उपयुक्ततावाद ही .... नैतिक उपपत्ती आहे.

(A) प्रयोजनवादी

(B) कर्तव्यवादी

(C) भावनाप्रधान

(D) निसर्गवादी

12. ''चकाकते ते सर्व साने नसते'' हे .... प्रकारचे विधान आहे.

(A) E

(B) A

(C) I

(D) O

13. Examine given agument and choose the *correct* name of the fallacy out of codes given below :

Argument :

No men are perfect.

All men are animals.

∴ No animals are perfect.

(A) Fallacy of Illicit Major

(B) Fallacy of Illicit Minor

(C) Fallacy of Illicit Middle

(D) None of the above

14. The subject term of the conclusion of a syllogism is called ....

(A) Copula

(B) Middle term

(C) Minor term

(D) Major term

13. पुढील युक्तिवाद तपासून त्यातील तर्कदोष पुढे दिलेल्या संकेतांकातून ओळखा :

युक्तिवाद :

एक ही माणूस परिपूर्ण नसतो.

सर्व माणसे प्राणी आहेत.

∴ एकही प्राणी परिपूर्ण नसतो.

(A) अवैध साध्यपद

(B) अवैध पक्षपद

(C) अवैध मध्यपद

(D) वरीलपैकी एकही नाही

14. संविधानाच्या निष्कर्षाच्या उद्देशपदाला म्हणतात :

(A) संयोजक

(B) मध्यपद

(C) पक्षपद

(D) साध्यपद

15. The proposition in which both the subject and predicate terms are distributed is a .... proposition.

(A) O

(B) I

(C) E

(D) A

16. The relation between 'A' and 'E' propositions is called ....

(A) Contrary

(B) Sub-contrary

(C) Contradictory

(D) Subalternation

15. ज्या विधानातील उद्देश पद आणि विधेय पद व्याप्त असते ते विधान आहे ....

(A) O

(B) I

(C) E

(D) A

16. 'A' आणि 'E' विधानातील संबंधाला म्हणतात :

(A) विरोध

(B) उपविरोध

(C) व्याघात

(D) उपाश्रित

17. Proposition must be ....

(A) True

(B) Tautologous

(C) Neither true nor false

(D) Either true or false

18. If the statement 'p' is false and the statement 'q' is true, the truth-value of the statements '$p \supset q$' and '$\sim p . q$' are :

(A) Both the statements '$p \supset q$' and '$\sim p . q$' are true

(B) Both the statements '$p \supset q$' and '$\sim p . q$' are false

(C) The statement '$p \supset q$' is true and '$\sim p . q$' is false

(D) The statement '$p \supset q$' is false and '$\sim p . q$' is true

17. विधान हे .... असलेच पाहिजे.

(A) सत्य

(B) सर्वत: सत्य

(C) सत्यही नाही असत्यही नाही

(D) एकतर सत्य किंवा असत्य

18. जर 'p' हे विधान असत्य आणि 'q' हे विधान सत्य असेल, तर '$p \supset q$' आणि '$\sim p . q$' या विधानांचे **सत्यता** मूल्य आहे :

(A) '$p \supset q$' आणि '$\sim p . q$' ही दोन्ही विधाने सत्य

(B) '$p \supset q$' आणि '$\sim p . q$' ही दोन्हीही विधाने असत्य

(C) '$p \supset q$' हे विधान सत्य आणि '$\sim p . q$' हे असत्य आहे

(D) '$p \supset q$' हे विधान असत्य आणि '$\sim p . q$' हे सत्य आहे

19. Find out the *correct* match :

(A) Tautology $\sim (p \,.\, \sim p)$

(B) Contingent $p \vee \sim p$

(C) Law of Double Negation $\sim (\sim \wedge\, p)$

(D) Rule of E.G. $\frac{(\exists x)\ \phi x}{\therefore\ \phi a}$

20. The *correct* symbolization of the following proposition is :

Statement : Authors and poets are intelligent and successful.

(A) (x)[(Ax . Px) ⊃ (Ix . Sx)]

(B) (x)[(Ax . Px) ⊃ (Ix ∨ Sx)]

(C) (x)[(Ax . Px) . (Ix . Sx)]

(D) (x)[(Ax ∨ Px) ⊃ (Ix . Sx)]

19. **अचूक** जोडी जोळखा :

(A) सर्वतः सत्य $\sim (p \,.\, \sim p)$

(B) नैमित्तिकतया सत्यासत्य $p \vee \sim p$

(C) द्विवार निषेधांचा नियम $\sim (\sim \wedge\, p)$

(D) अस्तित्ववाची सामान्यीकरणाचा नियम $\frac{(\exists x)\ \phi x}{\therefore\ \phi a}$

20. पुढील विधानाचे **अचूक** चिह्नांकन आहे :

विधान : लेखक आणि कवी हे बुद्धिमान आणि यशस्वी आहेत.

(A) (x)[(Ax . Px) ⊃ (Ix . Sx)]

(B) (x)[(Ax . Px) ⊃ (Ix ∨ Sx)]

(C) (x)[(Ax . Px) . (Ix . Sx)]

(D) (x)[(Ax ∨ Px) ⊃ (Ix . Sx)]

21. Ahurmazda is the supreme God according to :

(A) Hinduism

(B) Christianity

(C) Zoroastrianism

(D) Islam

22. Guru Nanak is the founder of ....

(A) Islam

(B) Sikhism

(C) Vaisṇavism

(D) None of the above

23. Everything in the universe is contingent and there must be something which is non-contingent, and that something is God, which is a necessary being. This is the .... argument for the proof of existence of God.

(A) Moral

(B) Design

(C) Ontological

(D) Cosmological

21. अहुरमझदा हा परम ईश्वर आहे हे मत आहे :

(A) हिंदूधर्म

(B) ख्रिश्चनधर्म

(C) झरथ्रुस्टाचा धर्म

(D) इस्लाम धर्म

22. गुरु नानक हे संस्थापक आहेत :

(A) इस्लाम धर्माचे

(B) सीख धर्माचे

(C) वैष्णव धर्माचे

(D) वरीलपैकी कोणताच पर्याय नाही

23. विश्वातील सर्वकाही नैमित्तक आहे आणि काहीतरी असले पाहिजे जे अनैमित्तक आहे आणि ते काहीतरी म्हणजे ईश्वर आहे ज्याचे अस्तित्व अनिवार्य आहे''—ईश्वराच्या सिद्धीसाठीचा हा युक्तीवाद आहे :

(A) नैतिक

(B) रचनाधारित

(C) सत्ताशास्त्रीय

(D) विश्वकारणता

24. 'Tirthankar' and 'Tathāgata' are terms associated with :

(A) Jainism and Hinduism

(B) Jainism and Buddhism

(C) Sikhism and Hinduism

(D) Judaism and Jainism

24. 'तीर्थंकर' आणि 'तथागत' ही पदे संबंधित आहेत :

(A) जैनधर्म आणि हिंदूधर्माशी

(B) जैनधर्म आणि बौद्धधर्माशी

(C) सीखधर्म आणि हिंदूधर्माशी

(D) ज्यूधर्म आणि जैनधर्माशी

25. Is′vara is only nimitta kāraṇa of the world is held of :

(A) Nyāya system

(B) Vedānta system

(C) Jainism

(D) Mimāṁsa system

25. ''ईश्वर जगताचे फक्त निमित्त कारण आहे'' हे मत आहे :

(A) न्यायदर्शनाचे

(B) वेदान्तदर्शनाचे

(C) जैनदर्शनाचे

(D) मीमांसादर्शनाचे

26. Name the author of the article 'On Denoting' :

(A) Quine

(B) Davidson

(C) Russell

(D) Frege

26. 'ऑन डिनोटिंग' हा लेख लिहिणाऱ्या लेखकाचे नाव :

(A) क्वाइन

(B) डेव्हिडसन

(C) रसेल

(D) फ्रेग

27. Frege makes a distinction between the following :

(A) Sense and truth conditions

(B) Truth and truth conditions

(C) Sense and nonsense

(D) Sense and reference

27. फ्रेग यांनी .... यांत भेद केला आहे.

(A) अर्थ आणि सत्याच्या अटी

(B) सत्य आणि सत्याच्या अटी

(C) अर्थ आणि अर्थहीन

(D) अर्थ आणि निर्देश

28. Who maintained that language functions not on sentence-to-sentence basis, but as a whole ?

(A) Frege

(B) Russell

(C) Quine

(D) Early Wittgenstein

28. भाषा वाक्याच्या आधारावर कार्य न करता समग्रतेच्या आधारावर कार्य करते असे कोणी मानले आहे ?

(A) फ्रेग

(B) रसेल

(C) क्वाइन

(D) प्रारंभीचा विट्गेन्स्टाइन

29. What is the nature of Strawson's metaphysics ?

(A) Revisionary

(B) Idealistic

(C) Descriptive

(D) Nihilistic

29. स्ट्रॉसन यांच्या मतानुसार सत्तामीमांसेचे स्वरूप काय आहे ?

(A) पुनरावलोकनात्मक

(B) चिद्वादी

(C) वर्णनात्मक

(D) शून्यतावादी

30. Name the author of 'Philosophical Investigations' :

(A) Early Wittgentein

(B) Russell

(C) Frege

(D) Later Wittgenstein

31. Wilhem Dilthey introduces the concept of :

(A) Categories of life

(B) Categories of understanding

(C) Categories of consciousness

(D) Categories of objects

30. 'फिलॉसॉफिकल इन्वेस्टीगेशन' या पुस्तकाच्या लेखकाचे नाव :

(A) प्रारंभीचा विट्गेन्स्टाइन

(B) रसेल

(C) फ्रेग

(D) नंतरचा विट्गेन्स्टाइन

31. विल्हेम डिल्थी यांनी .... ही संकल्पना मांडली.

(A) जीवनाच्या कोटी

(B) आकलनाच्या कोटी

(C) जाणिवेच्या कोटी

(D) वस्तूंच्या कोटी

32. A major problem associated with the method of hermeneutics is :

(A) Conflict of interpretations

(B) Transparency of meaning

(C) Interdependence of interpretation and understanding

(D) Role of grammar in interpretation

33. Which of the following is *not* a part of the method of Phenomenology ?

(A) Dialectics

(B) Epoche

(C) Intentional analysis

(D) Reduction

32. अर्थ निर्धारणशास्त्राच्या पद्धतीशी निगडित मुख्य समस्या .... ही आहे.

(A) अर्थनिर्धारणांचा संघर्ष

(B) अर्थाची पारदर्शकता

(C) अर्थनिर्धारण आणि आकलन यांचे परस्परावलंबित्व

(D) अर्थनिर्धारणातील व्याकरणाची भूमिका

33. खालीलपैकी काय मानसप्रत्ययशास्त्रीय पद्धतीचा भाग **नाही** ?

(A) द्वंद्वविकास

(B) एपोके

(C) विषयाभिमुखतेवर आधारित विश्लेषण

(D) निकषण

34. Match of the following :

Group I

(*a*) Cārvāka

(*b*) Bauddha

(*c*) Kumārila

(*d*) Prabhākara

Group II

(*i*) five pramāṇas

(*ii*) six pramāṇas

(*iii*) two pramāṇas

(*iv*) one pramāṇa

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)
(B)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)
(C)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*ii*)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)

34. जोड्या जुळवा :

गट I

(*a*) चार्वाक

(*b*) बौद्‌ध

(*c*) कुमारिल

(*d*) प्रभाकर

गट II

(*i*) पाच प्रमाणे

(*ii*) सहा प्रमाणे

(*iii*) दोन प्रमाणे

(*iv*) एक प्रमाण

सांकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)
(B)	(*iii*)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)
(C)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*ii*)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)

35. Husserl wanted philosophy to become :

(A) an empirical science

(B) a rigorous science

(C) a speculative science

(D) a normative science

35. हुसर्ल यांची तत्त्वज्ञान .... व्हावे अशी इच्छा होती.

(A) एक अनुभवजन्य विज्ञान

(B) एक काटेकोरशास्त्र

(C) एक चिंतनात्मकशास्त्र

(D) एक मूल्यात्मकशास्त्र

36. Which theory of error is upheld by S′aṁkara ?

(A) Akhyāti

(B) Satkhyāti

(C) Anirvachanīyakhyāti

(D) Viparīta-khyāti

36. शंकराचार्यांनी कोणत्या प्रकारचा ख्यातिवाद मांडला ?

(A) अख्याती

(B) सत्ख्याती

(C) अनिर्वचनीयख्याती

(D) विपरीतख्याती

37. According to Ramānuja individual soul is ....

(A) non-dual with a God

(B) Reflection due to ignorance

(C) Real enjoyer and agent

(D) The Brahman

37. रामानुजांच्या मते व्यक्तीची आत्मा ही/हे ....

(A) ईश्वराशी अद्‌वय असते

(B) अज्ञानामुळे उमटलेले प्रतिबिंब आहे

(C) वास्तव भोक्ता आणि कर्ता असते

(D) ब्रह्म आहे

38. In case of conflict between sense experience and testimony S′aṁkara prescribes to go by :

(A) Testimony

(B) Sense experience

(C) Reason

(D) Inference

39. Acceptance of Brahman as Supreme Reality points to :

(A) Subjective Realism

(B) Subjective Idealism

(C) Objective Idealism

(D) Objective Realism

40. According to Rāmānuja Dharmabhūtjñāna and Nityabhūti are ....

(A) Jad Dravyas

(B) Chetana Dravyas

(C) Ajada Dravyas

(D) Unreal drvyas

38. अनुभव व शब्द यात संघर्ष/विसंगती आढळल्यास शंकराचार्य .... प्रमाण मानण्याचा आदेश देतात.

(A) शब्दप्रमाण

(B) इंद्रियानुभव

(C) बुद्धी

(D) अनुमान

39. अंतिम सत्ता म्हणून ब्रह्मन्‌चा स्वीकार करणे हे .... याचा निर्देश करते.

(A) व्यक्तिनिष्ठ वास्तववाद

(B) व्यक्तिनिष्ठ चिद्वाद

(C) वस्तुनिष्ठ चिद्वाद

(D) वस्तुनिष्ठ वास्तववाद

40. रामानुजांच्या मते, धर्मभूतज्ञान आणि नित्यभूती हे .... आहेत.

(A) जड द्रव्य

(B) चेतन द्रव्य

(C) अजड द्रव्य

(D) असत्य द्रव्य

41. 'All the wealth belongs to God and those who hold it are trustees not possessor' was stated by ....

(A) Tolstoy

(B) Vinobha Bhave

(C) Gandhi

(D) Tagore

42. Which of the following would Gandhi *not* accept ?

(A) A good end justifies the means to it

(B) End and means are convertible terms

(C) Satya is the end, ahimsa is the means

(D) End and means are interdependent

41. सर्व संपत्ती ईश्वराची असते आणि ती ज्यांच्याकडे असते ते तिचे विश्वस्त असतात, मालक नसतात :

(A) टॉलस्टॉय

(B) विनोबा भावे

(C) गांधी

(D) टागोर

42. खालीलपैकी काय गांधींना अस्वीकार्य असेल :

(A) शुभ साध्य साधनाचे समर्थन करते

(B) साध्य आणि साधन परस्पर परिवर्तनीय आहेत

(C) सत्य हे साध्य आहे आणि अहिंसा त्याचे साधन आहे

(D) साध्य आणि साधन परस्परावलंबी आहे

43. The journal Harijan was run by ....

(A) Ambedkar

(B) Sri Aurobindo

(C) Gandhi

(D) Swami Vivekānanda

44. Gandhi criticised industrialisation in one of the following :

(A) Education

(B) Hind Swaraj

(C) Key to Health

(D) My Experiments With Truth

45. Gandhian Economics is based on ....

(A) Spiritual principle

(B) Social principle

(C) Economic principle

(D) All of the above

43. हरिजन हे नियतकालिक .... चालवत असत.

(A) आम्बेडकर

(B) श्री अरविंद

(C) गांधी

(D) स्वामी विवेकानंद

44. गांधींनी औद्योगिकीकरणावर पुढील लिखाणात टीका केली आहे :

(A) शिक्षण

(B) हिंद स्वराज

(C) आरोग्याची गुरुकिल्ली

(D) माझे सत्याचे प्रयोग

45. गांधींचे अर्थशास्त्र .... वर आधारित आहे.

(A) अध्यात्मिक तत्त्व

(B) सामाजिक तत्त्व

(C) आर्थिक तत्त्व

(D) वरील सर्व

46. Which of the following principles is *not* mentioned by Rāmānuja in Tattvatraya ?

(A) Spirit (Cit)

(B) Matter (Acit)

(C) Time (Kāla)

(D) God (Īs′vara)

46. खालीलपैकी कोणत्या तत्त्वाचा समावेश रामानुजांचा तत्त्वत्रयात **नाही** ?

(A) चित्

(B) अचित

(C) काल

(D) ईश्वर

47. According to S′ankarācārya the world is real only as ....

(A) Pāramārthika Sattā

(B) Vyāvahārika Sattā

(C) Both (A) and (B)

(D) Neither (A) nor (B)

47. शंकराचार्यांच्या मते जगत केवळ .... म्हणून सत् भासते.

(A) पारमार्थिक सत्ता

(B) व्यावहारिक सत्ता

(C) (A) आणि (B) दोन्ही

(D) न (A) न (B)

48. According to Jaina Dars′ana, Dravya (Substance) has .... and ....

(A) Sāmānya, Vis′eṣa

(B) Guṇa, Paryāya

(C) Guṇa, Sāmānya

(D) Paryāya, Vis′eṣa

49. .... Dravyas (substances) are advocated by Vais′eṣika.

(A) 6

(B) 3

(C) 9

(D) 10

48. जैन दर्शनाच्या मते द्रव्य .... आणि .... यांनी युक्त असतात.

(A) सामान्य, विशेष

(B) गुण, पर्याय

(C) गुण, सामान्य

(D) पर्याय, विशेष

49. वैशेषिकांनी .... द्रव्ये सांगितलेली आहेत.

(A) 6

(B) 3

(C) 9

(D) 10

50. If Kāraṇa is inseparably connected with the effect, then the Kāraṇa is called ....

(A) Samavāyi Kāraṇa (inherent cause)

(B) Asamavāyi Kāraṇa (non-inherent cause)

(C) Pratiyogi Kāraṇa (opposite cause)

(D) Nimitta Kāraṇa (efficient cause)

51. Hobbes is a/an ....

(A) Nominalist

(B) Conceptualist

(C) Idealist

(D) Rationalist

50. जर कारण कार्याशी अविभाज्यरित्या जोडलेली असतील, तर अशा कारणाला .... असे संबोधातात.

(A) समवायी कारण

(B) असमवायी कारण

(C) प्रतियोगी कारण

(D) निमित्त कारण

51. हॉब्ज् .... आहे.

(A) नामवादी

(B) संकल्पनावादी

(C) चिद्‌वादी

(D) बुद्धिवादी

52. According to ...., Being is one and indivisible.

(A) Heraclitus

(B) Plato

(C) Aristotle

(D) Parmenides

53. 'Degrees of truth' are maintained by :

(A) Plato

(B) Aristotle

(C) Bradley

(D) Kant

54. Brain-mind identity theory is put forth by :

(A) Descartes

(B) Spinoza

(C) Ryle

(D) J.J.C. Smart

52. .... च्या मते, 'सत्' एक व अविभाज्य आहे.

(A) हेरॅक्लिटस

(B) प्लेटो

(C) ॲरिस्टॉटल

(D) पार्मेनायडिस

53. सत्याच्या श्रेणी असतात, हे प्रतिपादन कोणाचे आहे ?

(A) प्लेटो

(B) ॲरिस्टॉटल

(C) ब्रॅडली

(D) कांट

54. मेंदू-मन तादात्म्य उपपत्ती कोणी मांडली ?

(A) देकार्त

(B) स्पिनोझा

(C) राइल

(D) जे.जे.सी. स्मार्ट

55. Who speaks of feigning the identity ?

(A) Locke

(B) Berkeley

(C) Hume

(D) Kant

56. Which of the following is maintained by Abhihitānvayavāda ?

(*i*) Words have separate meaning.

(*ii*) The meanings of indepednent words get connected to express sentence-meaning

(*iii*) Words function to help convey the meaning of a sentence.

(*iv*) Meaning of a sentence is a function of the meanings of the component words.

Options :

(A) (*i*) and (*ii*)

(B) (*i*), (*ii*) and (*iii*)

(C) (*i*), (*ii*) and (*iv*)

(D) (*i*), (*iii*) and (*iv*)

55. तदेवता दिली जाते, असे कोण म्हणतो ?

(A) लॉक

(B) बर्कले

(C) ह्यूम

(D) कांट

56. अभिहितान्वयवादाने पुढीलपैकी काय स्वीकारले आहे ?

(*i*) शब्दांना स्वतंत्र अर्थ असतात

(*ii*) स्वतंत्र शब्दांचे अर्थ वाक्यार्थाच्या अभि-व्यक्तीसाठी एकत्र जोडले जातात

(*iii*) वाक्यार्थ अभिव्यक्त करण्यासाठी शब्द हे साधनभूत म्हणून कार्य करतात

(*iv*) वाक्यार्थ हे घटक शब्दांच्या अर्थाचे कार्य होय

पर्याय :

(A) (*i*) आणि (*ii*)

(B) (*i*), (*ii*) आणि (*iii*)

(C) (*i*), (*ii*) आणि (*iv*)

(D) (*i*), (*iii*) आणि (*iv*)

57. According to Anyathākhyāti :

(A) Object of error is unreal

(B) Object of error is imaginary

(C) Object of error is real

(D) Object of error is elsewhere and is real

58. Identify the *true* sentences :

(*i*) According to Buddhists, knowledge is intrinsically invalid.

(*ii*) According to Naiyāyikas invalidity of knowledge is extrinsic.

(*iii*) According to Prabhākara, invalidity of knowledge is intrinsic.

Options :

(A) (*i*), (*ii*) and (*iii*)

(B) only (*i*)

(C) (*i*) and (*ii*)

(D) only (*ii*)

57. अन्यथाख्यातिनुसार :

(A) भ्रमाचा विषय असत् असतो

(B) भ्रमाचा विषय काल्पनिक असतो

(C) भ्रमाचा विषय सत् असतो

(D) भ्रमाचा विषय अन्यत्र असतो आणि सत् असतो

58. **सत्य** विधाने ओळखा :

(*i*) बौद्धांच्या मतानुसार ज्ञान हे मूलत: अप्रमाण असते

(*ii*) नैयायिकांच्या मतानुसार ज्ञानाचे अप्रमाण्य परत: निश्चित होते

(*iii*) प्रभाकराच्या मतानुसार ज्ञानाचे अप्रमाण्य अंतर्निहित असते

पर्याय :

(A) (*i*), (*ii*) आणि (*iii*)

(B) फक्त (*i*)

(C) (*i*) आणि (*ii*)

(D) फक्त (*ii*)

59. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Pratyakṣa and Anumāna

(*b*) Anumāna and S′abda

(*c*) S′abda and Upamāna

(*d*) Upamāna and Anuplabdhī

List II

(1) Sāṅkhya

(2) Bauddha

(3) Purvamīmāṁsā

(4) Nyāya

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(1)	(4)	(3)
(B)	(3)	(1)	(4)	(2)
(C)	(1)	(2)	(3)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

59. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून **योग्य** उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) प्रत्यक्ष व अनुमान

(*b*) अनुमान व शब्द

(*c*) शब्द व उपमान

(*d*) उपमान व अनुपलब्धी

सूची II

(1) सांख्य

(2) बौद्ध

(3) पूर्वमीमांसा

(4) न्याय

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(1)	(4)	(3)
(B)	(3)	(1)	(4)	(2)
(C)	(1)	(2)	(3)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

60. Which of the following theories of prāmāṇya (Validity) accepted by Nyāya darṣan ?

(A) Svataḥ-Prāmāṇya (Intrinsic validity)

(B) Svataḥ-Aprāmānya (Intrinsic invalidity)

(C) Parataḥ-Prāmānya (Extrinsic validity)

(D) Svataḥ-Prāmānya and Parataḥ-Aprāmānya (Intrinsic Validity and Extrinsic Validity)

61. Knowledge that has no source in experience can be termed as :

(A) A priori

(B) A posteriori

(C) Tentative

(D) Synthetic

60. न्याय दर्शनाने प्रामाण्याची खालीलपैकी कोणती उपपत्ती स्वीकारली आहे ?

(A) स्वत:-प्रामाण्य

(B) स्वत:-अप्रामाण्य

(C) परत:-प्रामाण्य

(D) स्वत:-प्रामाण्य आणि परत:-अप्रामाण्य

61. ज्या ज्ञानाचा उगम अनुभवात नसतो, त्याला ·

.... असे म्हटले जाते.

(A) अनुभवपूर्व

(B) अनुभवोत्तर

(C) तात्पुरते

(D) संश्लेष्य

62. The condition of knowledge that connotes objectivity is :
    (A) Justification
    (B) Truth
    (C) Correspondence
    (D) Verification

63. Edmund Gettier's famous paper published in 1963 was entitled :
    (A) Justified true belief is not knowledge
    (B) Knowledge cannot be defined
    (C) Is justified true belief knowledge ?
    (D) Why is justified true belief knowledge ?

62. ज्ञानाच्या लक्षणांपैकी वस्तुनिष्ठता सूचित करणारे लक्षण :
    (A) समर्थन
    (B) सत्यता
    (C) अन्वय
    (D) परीक्षण

63. 1963 साली प्रकाशित झालेल्या एडमंड गेट्टिअरच्या प्रसिद्ध शोध निबंधाचे शीर्षक :
    (A) समर्थन प्राप्त सत्य धारणा ही ज्ञान नव्हे
    (B) ज्ञानाची व्याख्या करता येत नाही
    (C) समर्थन प्राप्त सत्य धारणा ही ज्ञान आहे का ?
    (D) समर्थन प्राप्त सत्य धारणा ही ज्ञान का आहे ?

64. The semantic theory of truth was offered by :

(A) Ryle

(B) Moore

(C) Tarski

(D) Russell

65. The truth of the premises of an inductive argument do not :

(A) in a priori way lead to the truth of its conclusion

(B) prima facie lead to the truth of its conclusion

(C) in a posteriori way lead to the truth of its conclusion

(D) prospectively lead to the truth of its conclusion

64. शब्दार्थशास्त्र उपपत्तीची मांडली .... ने केली आहे.

(A) राइल

(B) मूर

(C) टार्स्की

(D) रसेल

65. वैगमनिक युक्तिवादाच्या आधार विधानांचे सत्यत्व .... नेत नाही.

(A) अनुभवपूर्व रीतीने निष्कर्षाच्या सत्यत्वा-पर्यंत

(B) सकृत् दर्शनी निष्कर्षाच्या सत्यत्वापर्यंत

(C) अनुभवाधिष्ठित रीतीने निष्कर्षाच्या सत्यत्वा-पर्यंत

(D) भविष्यलक्षी रीतीने निष्कर्षाच्या सत्यत्वा-पर्यंत

66. Which of the following is *true* about the Buddhist theory of Anumāna ?

(1) Hetu is Trilakṣaṇātmaka

(2) Vyāpti is derived from tādātmya and tadutpatti

(3) Anupalabdhi anumāna is a variety of anumana

(4) Asatpratipaksatva is one of the conditions of good hetu

Options :

(A) (1), (2) and (4)

(B) (2), (3) and (4)

(C) (1), (2) and (3)

(D) (1), (3) and (4)

66. बौद्धांच्या अनुमानासंबंधी पुढीलपैकी कोणते **सत्य** आहे ?

(1) हेतू त्रिलक्षणात्मक असतो

(2) व्याप्ती तादात्म्य व तदुत्पत्ती यांतून प्राप्त केली जाते

(3) अनुपलब्धी अनुमान हा अनुमानाचा एक प्रकार आहे

(4) असत्प्रतिपक्षत्व हे सद्हेतूचे एक लक्षण आहे

पर्याय :

(A) (1), (2) आणि (4)

(B) (2), (3) आणि (4)

(C) (1), (2) आणि (3)

(D) (1), (3) आणि (4)

67. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Pramāṇa Samuccaya

(*b*) Pramāṇa Mimāṁsā

(*c*) Nyāyāvatāra

(*d*) Nyāyabindū

List II

(1) Dharmakīrti

(2) Siddhasena

(3) Hemacandra

(4) Diṅnāga

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(2)	(3)	(1)	(4)
(C)	(4)	(3)	(2)	(1)
(D)	(4)	(2)	(3)	(1)

67. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) प्रमाण समुच्चय

(*b*) प्रमाण मीमांसा

(*c*) न्यायावतार

(*d*) न्यायबिंदू

सूची II

(1) धर्मकीर्ति

(2) सिद्धसेन

(3) हेमचंद्र

(4) दिङ्नाग

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(2)	(3)	(1)	(4)
(C)	(4)	(3)	(2)	(1)
(D)	(4)	(2)	(3)	(1)

68. Find out which of the following is not included in the Buddhist classification of anumāna ?

(1) Sāmānyatodṛṣṭa Anumāna

(2) Svabhāvānumāna

(3) Anyathānupapanna anumāna

(4) Anupalabdhi anumāna

Options :

(A) (1) and (3)

(B) (1), (2) and (3)

(C) (2) and (4)

(D) (2), (3) and (4)

68. पुढीलपैकी कशाचा बौद्धप्रणित अनुमानाच्या वर्गीकरणात समावेश होत नाही ? ते ओळखा :

(1) सामान्यतोदृष्ट अनुमान

(2) स्वभावानुमान

(3) अन्यथानुपपन्न अनुमान

(4) अनुपलब्धी अनुमान

पर्याय :

(A) (1) आणि (3)

(B) (1), (2) आणि (3)

(C) (2) आणि (4)

(D) (2), (3) आणि (4)

69. Nirvikalpaka and Savikalpaka are two stages of pratyakṣa Jñāna. This view is held by the :

(A) Naiyāyikas

(B) Cārvākas

(C) Buddhists

(D) Naiyāyikas and Cārvākas

69. निर्विकल्पक व सविकल्पक या प्रत्यक्षज्ञानाच्या दोन पायऱ्या आहेत. हे मत धारण केले आहे :

(A) नैयायिकांनी

(B) चार्वाकांनी

(C) बौद्धांनी

(D) नैयायिक व चार्वाक या दोहोंनी

70. Right faith, right knowledge and right conduct are known as ....

(A) Triratna

(B) Triguṇa

(C) Tripitak

(D) None of the above

71. Which among the following are not the kinds of Pratyakṣa according to Nyaya ?

(A) Sāmānyalakṣṇa and Jñānalakṣaṇa

(B) Laukika and Alaukika

(C) Nirvikalpa and Savikalpa

(D) Vāhaya and Āntara

70. सम्यक् दर्शन, सम्यक् ज्ञान आणि सम्यक आचरण यांना .... असे म्हणतात.

(A) त्रिरत्न

(B) त्रिगुण

(C) त्रिपिटक

(D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

71. न्यायाने पुढीलपैकी कोणता प्रकार प्रत्यक्षाचा प्रकार म्हणून स्वीकारला नाही ?

(A) सामान्यलक्षण आणि ज्ञानलक्षण

(B) लौकिक आणि अलौकिक

(C) निर्विकल्प आणि सविकल्प

(D) वाह्य आणि आंतर

72. Sādhāraṇadharmas are to be practised by ....

(A) All human beings

(B) Hindus

(C) Indians

(D) All beings

73. The theory of varṇa is derived from :

(A) Nāsadīya-sūkta

(B) Puruṣa-sūkta

(C) Bhagavad-gītā

(D) Brahma-sūtras

72. साधारणधर्माचे आचरण .... यांनी करावे.

(A) सर्व मानव

(B) हिंदू

(C) भारतीय

(D) सर्व जीव

73. वर्णसिद्धांताचे उगमस्थान कोणते ?

(A) नासदीय-सूक्त

(B) पुरुष-सूक्त

(C) भगवद्-गीता

(D) ब्रह्मसूत्रे

74. Ṛta is identified with :

(A) Satya

(B) Dharma

(C) Both satya and dharma

(D) Neither satya nor dharma

75. Which of the following alternatives indicates the *correct* order ?

(A) Gṛhasthās′rama, Vānapras′thās′rama, Brahmacaryās′rama and Sanyāsās′rama

(B) Brahmacaryās′rama, Gṛhasthās′rama, Sanyāsās′rama and Vānaprasthās′rama

(C) Brahmacaryās′rama, Gṛhasthās′rama, Vānaprasthās′rama and Sanyāsās′rama

(D) Gṛahasthās′rama, Brahmacaryās′rama, Vānaprasthās′rama and Sanyāsās′rama

74. ऋत हे तदरूप याच्याशी संबंधित आहे :

(A) सत्याशी

(B) धर्माशी

(C) सत्य आणि धर्म दोन्हीशी

(D) सत्यही नाही धर्मही नाहीशी

75. खालीलपैकी कोणता पर्याय योग्य क्रम दर्शवितो ?

(A) गृहस्थाश्रम, वानप्रस्थाश्रम, ब्रह्मचर्याश्रम व संन्यासाश्रम

(B) ब्रह्मचर्याश्रम, गृहस्थाश्रम, संन्यासाश्रम व वानप्रस्थाश्रम

(C) ब्रह्मचर्याश्रम, गृहस्थाश्रम, वानप्रस्थाश्रम व संन्यासाश्रम

(D) गृहस्थाश्रम, ब्रह्मचर्याश्रम, वानप्रस्थाश्रम व संन्यासाश्रम

ROUGH WORK